

KUSTBON

Tidskrift för svenskarna i Estland.

Sjätte arg. № 16.	Prenumerationspris: Helt år Emk. 100:—. 1/2 " " 50:—.	Utkommer två gånger i månaden.	Annonspris: 2 mark per mm. I Sverige: 5 öre per mm. I Finland: 30 penni per mm. För annons, som införes 10 eller flere ggr räknas 20% rabatt.	30 aug. 1923.
	I Sverige: Helt år . . . Kr. 4:—. 1/2 " . . . " 2:—.	Utgivare: Svenska Folkförbundet. Redaktör: N. Blees, Riddaregat. 3, Reval.		

Ormsö.

Söndagarna d. 5 och 12 aug. hava varit minnes- och högtidsdagar för vår ö. Den 5:te hade alla söndagsskolorna gemensamt fäst i prästgårdens vackra hage nere mot Prästviken och den 12:te firades 50-årsdagen av missionären och läraren L. J. Österbloms ankomst hit.

Liksom föregående år skedde samlingen av söndagsskolorna vid kyrkan, varje skola under sin fana. I spetsen för det hela ställde sig sångare och musikanter från Rälby och Kärrslätt sång- och musikförening. Väderleken hade klarnat upp och i den friska och svalkande nordvästen smällde det kraftigt i dukarna och kommo dessa att utveckla hela sin skiftande färgrikedom. Tavlan av den till över 1000 uppgående menigheten, den kvinnliga hälften i sina måleriska nationaldräkter, erbjöd en verkligt tilltalande anblick och sommargästernas kameror voro därför också i livligaste verksamhet. Musikanterna spelade upp Engelbrektsmarschen och tåget satte sig i gång. Dess första led försvunno redan i hagens buskar men de sista voro ännu uppe vid prästgården. Ja, det var något efter våra anspråkslösa förhållanden verkligt storslaget.

Nere i den leende hagen, där Prästvikens vatten glittrade fram mellan buskarna, slog man sig

ned på en öppnare plats — den mest idealiska friluftsmötesplats. Själva fästen erbjöd på tal med omväxlande sång- och musiknummer av sång- och musikkören. Bland talarne må särskilt nämnas pastor John Klasson och Missionsförbundets predikant Andersson från Stockholm, dessutom pastor Hasselblatt från Reval, vars på estniska fram sagda tal översattes till svenska. Undfägnades de små sedan med godsaker, varefter uppbrottet skedde i samma ordning. Kollekten till förmån för fästen inbragde den nätta summan av över 3000 Emk.

Som ett önskemål för de kommande söndagsskolfästerna kunde anföras, att de små själva måtte sättas i tillfälle att medverka, t. ex. genom uppläsningar och sång såvida lek skulle anses för olämpligt. Att tvinga de små att i flera timmar i sträck vara endast tysta åhörare, torde verka för tröttande och framkalla ouppmärksamhet och minskad känsla av fäststämning.

Den andra söndagen hade samlat ej fullt så många deltagare, av vilka ett 30-tal även från Nuckö men var till sin innebörd av den allra största betydelse. Det var en minnes- och tacksägelsefäst, en i Ormsöhistorien verkligt epokbildande tilldragelse, som härmed fick sitt värdiga firande. Det har förflu-

tet 50 år sedan den mörka augusti kväll 1873, då av Ev. Fosterlandsstiftelsen i Stockholm utsände läraren och missionären L. J. Österblom anlände hit. Samlingsplatsen var denna gång den vackra gräsplanen framför prästgården, på det ställe, där det s. k. "härberé" ställt, den byggnad, där Österblom haft sin första verksamhet. Det skulle således bli friluftsfäst även i dag, men himlen mörknade allt mer och endast past. Klasson och past. Andersson från Stockholm hunno slutföra sina tal, då regnet började strömma ned. Man tog sin tillflykt till den rymliga kyrkan, som i ett nu blev överfylld.

Ja, det var en evighetens och samlingens dag. Representanter av olika trossamfund, ester och svenskar, bestego en efter den andra det ärevördiga templets predikostol och ägnade den avhållne läraren och andliga ljusbringaren sin vördnad och tack. Många av talarne betonade, att från samma plats, varifrån tidigare Österbloms verksamhet stämplats som villfarelse, erkändes nu öppet och oförbehållsamt hans stora betydelse som väckare och folkuppfostrare. Mellan de olika talen sjöngos Österbloms älsklingslåtar. Pastor Klasson uppläste ett brev av den nu 85-årige Österblom, vilket gjorde det största intryck. Även hans senast tagna por-

trätt hade framsatts till allmänhetens beskådande. I visst avseende var alltså föremålet för dagens fäst närvarande och helt säkert gingo även hans tankar i dag hit till sitt forna 13-åriga arbetsfält, som han ofrivilligt fått lämna.

Till slut uppläste past. Klasson hälsningsskrivelser till missionär Österblom samt Ev. Fosterlandsstiftelsens styrelse, vilka genom handuppräknings godkändes av de närvarande och undertecknades av härtill utsedda, Österblom närastående.

Några Kärrslättbor sjöngo en sång, författad av Ormsöbo till Österbloms minne.

Joel N-n.

Runö.

Inrikesministern Einbund besökte torsdagen den 23 augusti ön för att närmare kunna ta reda på befolkningens behov med anledning av de skrivelser, som insänts till regeringen angående militärtjänst och skogsfrågor. Resan företogs med aeronaud. Ministern var mycket vänlig och lovade vidtaga åtgärder för förbättrande av folkets ställning, bl. a. söka skaffa en motorbåt för ön samt få till stånd telefonförbindelse med Arensburg. Det ömsesidiga intrycket var mycket gott. Ministern åtföljdes av Sv. folksekreteraren N. Blees. — Den nye pastorn på ön G. Schantz fick följa med till Reval, där han på söndagen predikade i svenska kyrkan.

Tack.

Till alla svenska vänner i Reval, vilka vid avskedsfästen på skolan och vid andra avskedssamkväm visade mig och min hustru sin tillgivenhet, samt till alla, gamla och unga, som med sitt överseende och sin kärlek gav mig arbetsmod och arbetsglädje under de fyra

arbetsåren i Reval, uttalar jag härmed ett hjärtligt tack! Hebr. 13: 20—21.

Nils Linderstam.

Bokgåvor till Revals svenska lånbibliotek.

Revals svenska bibliotek har haft glädjen att få mottaga som gåva av Albert Bonniers Förlag i Stockholm en hel del värdefulla böcker och arbeten av svenska författare, såsom August Strindberg, Ernst Lundquist, K. G. Ossian-Nilsson, Verner v. Heidenstam, Mathilda Roos, Hjalmar Söderberg, Albert Engström m. m., omkr. 30 nya goda böcker. Böckerna ha genom Fru H. Britzke, som i sommar varit i Sverige och även avlagt ett besök hos A. Bonniers och där berättat om vårt bibliotek, överlämnats till S. O. V. för nämnda ändamål

För den mycket värdefulla gåvan uttalas härmed ett hjärtligt tack till den goda givaren!

Dessutom har Fru Ruth Silverhjelms, Karlstad, överlämnat många goda böcker till Fru H. Britzke för Revals bibliotek.

Ett hjärtligt tack för de välkomna böckerna!

Sjönöd.

Natten emellan onsdagen den 22 och tisdagen den 23 augusti var jakten Meralda från Dyrhamn utsatt för sjöfara utanför Surop. Josef Westerholm och Kristof Norrberg ämnade sig nämligen från Rickholtz med den nämnda skutan, som var lastad med ved, in till Reval. Ombord voro dessutom matrosen Ahlberg från Rikull och passagerarne Herman Magnusson och August Branten. Det blåste starkt, skutan fylldes med vatten och kantrade kl. 1 på natten mellan Surop och Nargö. De ombordvarande höllo sig fasta vid sku-

tan till kl. 7 på morgonen, då lotsarna från Surop märkte de nödställda och kommo och räddade dem. Räddningsbolaget i Reval bogserade sedan på dagen skutan in till Reval. Seglen voro sönderslitna och $\frac{3}{4}$ av lasten hade försvunnit.

En tjufs bestraffning.

I en av våra största svenskbygder inträffade för någon tid sedan följande roliga händelse, som är fullkomligt sann. På några bönders skogsletter hade mer än ett 100-tal unga tallar nedhuggits. Tjuven hade antagligen ämnat dem till s. k. „raftar“, användas vid taktäckning. Man började passa på tjuven, då han skulle avhämta godset, men utan resultat. Ägarne körde då hem det mesta men då de skulle avhämta resten, så hade den långfingrade igen varit framme och huggit en ny försvarlig portion träd. Samtidigt uppenbarade sig även tjuvarne med häst för att forsla hem bytet. Den ena hann dock springa sin väg men den andra med hästen blev tagen. Och nu börjar det roliga. Förargade över tjuvarnes fräckhet — de voro f. ö. från samma by — tänkte våra män genast föra den på bar gärning gripne till polisen. Men så måtte den lede hava flugit i den ena av skogsägarne, det var vid åsynen av en försvarlig myrstack. Jo, den fattige syndaren fick att välja att antingen genast bli förd till polisen eller också knäppa upp gångkläderna och med blottade baken sätta sig i myrstacken. Vår man tvekade först ett ögonblick men tillsagd att bestämma sig fort valde han den senare utvägen. Och satte sig stilla och undergivet på de flitiga arbetarnas hustak. Då domarne började tycka det vara nog suttit — synen måtte nog hava varit

pengar värd — uppmade de delinkventen stiga upp men fingo till svar ett saktmodigt: „Å, jag sitter väl lite till“. Sedan båda parternas samveten blivit lugnade, halades byxorna upp och knäpptes till utan föregående „syning i sömmarna“. Vägen hem var ett par kilometer. Det måtte hava känts åtskilligt oroligt i stjärten, men vår man höll „god min i dåligt spel“. Huruvida han vid avskedet från sina domare tackade för „gott sällskap“ förmåler icke historien, som, än en gång bedyrat, är fullkomligt sann.

Nyval.

Nya kommunalval företagas, enligt inriksministerns beslut, den 4 och 5 november d. å. och kredsradsvalet den 9 och 10 december d. å.

Utlandet.

Den franska terrorn i Saar är upprörande.

Saar utlämnades genom Versaillesfördraget till Frankrike. Genom folkomröstning skall 1935 avgöras, om provinsen — som har betydlig kolindustri — skall bli tysk eller fransk. De franska nationalisternas dröm är att provinsen skall införlivas med den „neutrala“ Rhenstat, som är deras mål. Befolkningen reagerar mot den franska militärens brutalitet genom ideliga strejker.

Trängsel på svenska mässan sista dagen.

Oväntat gott affärsresultat, omsättningen bättre än i fjol.

Göteborg, måndag. Svenska mässan stängdes i går, efter att under dagens lopp, trots det dåliga vädret, ha varit besökt av en publik som tidtals vållade trängsel. Enligt vad som

meddelas från många säljare och enligt de uppgifter som mässkommissarien införskaffat, kunna affärerna under mässan sägas ha varit ganska goda, betydligt bättre i alla händelser än man väntat och avgjort bättre än affärerna vid fjolårets mässa. Inalles ha omkring 18,000 köparkort utlämnats.

Belgiska noten föreslår allierat möte.

London, måndag.

På måndagen överlämnades den belgiska svarsnoten till belgiska ambassadören i Bryssel. Den anlände till London med kurir. Så snart de engelska ministrarna i hem- och utlandet erhållit exemplar av översättningen skall noten offentliggöras samtidigt i London och Bryssel.

Ehuru man med anledning av det faktum, att den belgiska noten erhållit Poincarés uttryckliga gillande, tillsvidare är mycket återhållsam med sina uttalanden rörande det inflytande den kan komma att utöva på samförståndet inom ententen, är man i politiska kretsar hoppfullt stämd. Det uppges att den belgiska noten innehåller två konkreta förslag, till vilka engelska regeringen måste ta ställning, nämligen att skadestånd kunna begäras och erhållas av Tyskland utan att Ruhrområdet hålles varaktigt besatt och förslag att inkalla en konferens mellan de allierade premiärministrarna. I härvarande belgiska kretsar uttalas förhoppningen att den bro som Belgien med Poincarés gillande slagit mellan Bryssel och London, kommer att föranleda den engelska regeringen att å sin sida lämna ett bidrag till lösningen av de europeiska problemen, i det att Londonkabinettet kommer att vänskapligt uppmana tyska regeringen att avveckla det passiva motståndet, enär Frankrike och Belgien numera givit Europa

tillräckliga bevis att de äro beredda att förhandla om en ekonomiskt genomförbar reglering och en förnuftig begränsning av de tyska skadestånden.

(Dagens Nyheter)

Det irländska valet har försiggått lugnt.

DUBLIN, måndag.

Från Reuter. Bortsett från ljudet av gevärs- och kulspruteeld i dagningen, har valet i Dublin ägt rum under god ordning. Dagen hade förklarats såsom en offentlig högtidsdag, varför många valmän, sedan de avgivit sina röster, begåvo sig till sina landställen eller sökte vila och förströelse på annat håll utom staden. Allt har avlupit så lugnt att det är svårt att tro att en valstrid av så stor betydelse utkämpats. Beväpnade truppavdelningar ha avpatrullerat gatorna och bevakat de olika vallokalerna. Alla butiker ha varit stängda, men spårvagnarna ha gått. I Donegal ha republikanerna mangrant deltagit i omröstningen. I sista stund dränkte de valkretsen i en syndaflod av broschyrer. I Cork, ett av republikanernas fästen har deltagandet i omröstningen varit synnerligen livligt, men inga oordningar ha förekommit. Två regeringskandidater som befunno sig i en bil, blevo i går i en by i norra delen av grevskapet Kerry utsatta för beskjutning, men undkommo. En ung man sårades allvarligt.

President Harding har avlidit.

Förenta staternas president har efter att ha blivit förgiftad av krabbor plötsligt avlidit. Harding blev 1921 president efter Wilson och valdes av republikanerna. Han var ivrig förbudsvän och har utträttat mycket för förbudets bestånd i U. S. A. Han var till sin religiösa åskådning

baptist. Från springpojke och sätтарыrling avancerade han till redaktör och senator samt slutligen till president.

Som Förenta staternas president efterträddes Harding av Calvin Coolidge.

Coolidge var vicepresident och blev automatiskt president efter Hardings död. Tidigare har han varit guvernör i Massachusetts. Till yrket är han advokat.

Mr Baldwin skaffar sig finansminister.

LONDON, måndag.

Från Reuter. Officiellt meddelas att Neville Chamberlain utnämns till skattkamarminister och Joynson Hicks till hälsovårdsminister.

Neville Chamberlain är yngre broder till Austen Chamberlain, Lloyd Georgeregeringens finansminister, och son till den store Joseph Chamberlain. Han har från det nuvarande kabinettets bildande tillhört detta som hälsovårdsminister och har räknats som en av den nuvarande premiärministerns trognaste anhängare..

Joynson Hicks, som hälsovårdsminister, har hittills varit statssekreterare i finansdepartementet.

McKenna villicke ta en valstrid.

LONDON, måndag.

Från Reuter. McKenna, den förutvarande liberale skattkamarministern, som antog Baldwins erbjudande att bli skattkamarminister så snart hans hälsa det medgav, har nu dragit sig tillbaka, enär han icke kan skaffa sig säte i underhuset utan en valstrid och hans hälsa icke är stark nog för en valkampanj.

Japanska kabinettet går.

TOKIO, måndag.
Från Reuter. Greve Uchida, den nya japanska premiärministern, har inlämnat kabinetts samfälliga avskedsansökan.

Det passiva motståndet är svårt för Frankrike i Ruhr.

Vid flere tillfällen ha fransmännen visat sig mycket irriterade över det passiva motstånd, som Ruhrbefolkningen gör. Den tyska riksregeringen har förklarat sig maktlös att stoppa detta motstånd. Den franska kolbrytningen är ringa jämförd med vad den var tidigare, och alla försök att sätta fart i den från fransmäns sida ha visat sig resultatlösa. Ruhr-ockupationen blir på grund av det torftiga resultatet egentligen en mycket dyrbar och tråkig historia för fransmännen. Det kostar svindlande summor att hålla garnisoner där, att bryta och frakta kol och framför allt att hålla Europas starkaste armé, något som är absolut nödvändigt för Frankrike så länge det självt skapar ett sådant orostillstånd, som det härigenom gör. Den ledande socialdemokratiska tidningen i Tyskland „Vorwärts“ uppmanar arbetarne i Ruhr och i hela Tyskland att hålla ut. Fackföreningarna och driftsråden i Ruhrområdet förklara också, att det passiva motståndet ej kommer att upphöra utan tillräckliga garantier, även om befallning skulle ges därom av tyska reg:n. Ty deras otaliga fängslade och utvisade kamrater vore då prisgivna åt det brutala franska godtycket.

Regeringsskifte i Tyskland.

Cunos ministär har trätt tillbaka på grund av socialdemokraternas allt bestämdare opposition. Krisen varade icke länge, ty de lelande vilja göra allt

för att rädda landet, som nu så gott som står inför ett sammanstörtande. Markens värde sjunker dagligen och är snart nästan lika med noll. Den nya regeringen har bildats av Stresemann, ledaren av det tyska folkpartiet. Ministären är en vittomfattande koalitionsregering.

Kommunisterna i Finland.

I Finland har polisen upptäckt kommunister, som stå i förbindelse med Ryssland, vilket genom dokument kunnat bevisas. 190 kommunister ha därför häktats, varav dock en del efter förhöret frigivas.

Smärre nyheter.

En stor mängd affärer i Berlin ha måst stängas på grund av varubrist.

100 tyska människoliv ha fallit offer för den belgisk-franska Ruhrinvasionen.

Tyska arbetslösa ha vägrat utföra arbete åt fransmännen i Ruhr och därför utvisats.

Man får nu 1 miljon tyska mark för 50 estniska mark.

Kyrkliga meddelanden.

Svensk-finska St. Mikael församling i Reval.

Svensk gudstjänst varje söndag kl 1/2 11 f. m.

Födda: Brita Ingeborg Engman.

Döda: Teodor Gustaf Ludvig Holm 48 år 11 m. 26 d; Albert Liiv 19 år.

Vigda: Guataf Voldemar Andersson med Elfride Emilie Seilman.

Svenska församlingens i Reval

kyrkokansli

är öppet alla dagar kl. 5—6 e. m. å Sjömanshemmet (Merepuiestee 7).